

Sygn. akt VIII U 2312/22

Uzasadnienie (dotyczy całości postanowienia)

Decyzją z dnia 29.08. 2022 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. określił wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, FP, FS oraz FGŚP A. A. w łącznej kwocie 17.599,35 zł. /decyzja – k. 1 akt ZUS/

Decyzja została dręczona wnioskodawcy w dniu 31.08.2022 r. /dowód doręczenia – k. 3 akt ZUS/

W odwołaniu z dnia 27.10.2022 r wnioskodawca wniósł o uchylenie decyzji, wskazując, iż roszczenie jest przedawnione, nadto był na operacji krwaka mózgu i jest niepełnosprawny. /odwołanie – k. 3 /

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania, z uwagi na jego złożenie po terminie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie – k. 7/

W piśmie z dnia 27.01.2023 r pełnomocnik wnioskodawcy z urzędu wniósł o zasądzenie kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu, oświadczając, że koszty nie zostały pokryte w żadnej części. /pismo – k. 21/

Sąd ustalił, co następuje:

Wnioskodawca przebywał w szpitalu w okresie 23.05.2022 – 13.06.2022. W rozpoznaniu wskazano, że wnioskodawca w 2021 roku przebył operacyjne leczenie krwaka podtwardówkowego, a w wyniku leczenia uzyskano podmiotową i przedmiotową poprawę stanu zdrowia. W dniu 30.09.2022 miał badanie EEG, w którym stwierdzono zapis płaski po stronie lewej z niewielkimi zmianami o charakterze rozszanym po stronie prawej z przewagą skroni przedniej i środkowej.

/dokumentacja – k. 31 – 33/

Wnioskodawca otrzymał zaskarżoną decyzję, przeczytał pouczenie. Gdy miał poblokowane konta podjął decyzje o odwołaniu.

/okoliczność przyznana – informacyjne wyjaśnienia – e – prot. z dnia 7.02.2023 00:02:20/

Wnioskodawca utrzymuje się z pomocy społecznej w kwocie 719 zł miesięcznie, posiada 1/2 udziału we współwłasności mieszkania.

/oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, i dochodach – k. 4/

Sąd zważył co następuje:

Na mocy art. 477⁹ § 1 i 3 k.p.c., odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Powyższe oznacza, że wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego z uchybieniem miesięcznego terminu powoduje, iż ubezpieczony zostaje pozbawiony prawa do merytorycznego rozpoznania zarzutów co do istoty sprawy, podniesionych w odwołaniu. Dlatego też Sąd stosując art. 477⁹ § 3 kpc, musi ocenić całokształt okoliczności, które spowodowały przekroczenie terminu do wniesienia odwołania, a przede wszystkim aspekt zawinięcia składającego odwołanie (choć nie wskazano przesłanki winy jako wykluczającej odwołanie po terminie) oraz ewentualnych przyczyn od niego niezależnych. Ocena, czy przekroczenie terminu było nadmierne oraz czy nastąpiło z przyczyn niezależnych

od odwołującego się, jest pozostawione ocenie sądu. Sąd ma możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, przy czym niezbędne jest jednoczesne spełnienie się obu warunków: przekroczenie terminu nie może być nadmierne, zaś jego przyczyna musi być niezależna od odwołującego się (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05, Lex nr 277825).

W orzecznictwie sądowym do niezawinionych przez stronę przyczyn uchybienia terminu zalicza się np. nagła choroba strony, która rzeczywiście uniemożliwia podjęcie czynności procesowych, przerwa w komunikacji, powódź, udzielenie stronie wadliwej informacji co do terminów zaskarżenia, a także nieprawidłowość w doręczeniu pisma sądowego. Przy ocenie istnienia lub braku winy w uchybieniu terminu procesowego jako kryterium przyjmuje się obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od osoby przejawiającej dbałość o własne, życiowo ważne sprawy. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1972 r. II CRN 448/71, opubl. w OSP 1972, Nr 7-8, poz. 144; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999-04-14, II UKN 555/98 opubl: OSNAPiUS rok 2000, Nr 14, poz. 561, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008-04-25, sygn. I UZ 1/08, niepubl.).

Sąd nie odrzuci odwołania od decyzji organu rentowego na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. tylko wówczas, gdy bezspornie stwierdzi, że przekroczenie ustawowego terminu nie jest nadmierne i że nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. W pozostałych przypadkach jest obowiązany odrzucić odwołanie. Odrzucając odwołanie na podstawie powyższego przepisu sąd uzasadnia, że nie wystąpiły wskazane w nim obie przesłanki potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie./postanowienie SN z dnia 25.08.2021 r, (...) 295/21/

Przesłanki upoważniające sąd do nieuwzględnienia przekroczenia terminu muszą zachodzić kumulatywnie; mają one charakter ocenny i zależą od całokształtu okoliczności sprawy, w związku z czym nie dadzą się uogólnić.

W świetle okoliczności sprawy uznać należy, że wnioskodawcy w sposób prawidłowy doręczono decyzję, a odwołanie zostało wniesione po ustawowym miesięcznym terminie.

Odnosząc się do argumentów odwołującego się, w pierwszej kolejności wskazać należy, iż brak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że odwołanie nie zostało złożone w terminie z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego. W ocenie Sądu Okręgowego wysuwane argumenty w tym zakresie, stanowiły jedynie próbę obrony stanowiska procesowego strony.

Wnioskodawca w odwołaniu podniósł, że jest osobą niepełnosprawną, przebył operację usunięcia krwaka podtwardówkowego. W toku informacyjnych wyjaśnień wskazał nadto, że jesienią był w szpitalu.

Tymczasem z ustaleń wynika, że wnioskodawca przebywał w szpitalu w okresie 23.05.2022 – 13.06.2022. W rozpoznaniu wskazano, że wnioskodawca w 2021 roku przebył operacyjne leczenie krwaka podtwardówkowego, a w wyniku leczenia uzyskano podmiotową i przedmiotową poprawę stanu zdrowia. W dniu 30.09.2022 miał badanie EEG, w którym stwierdzono zapis płaski po stronie lewej z niewielkimi zmianami o charakterze rozsianym po stronie prawej z przewagą skroni przedniej i środkowej. Zatem w okresie od sierpnia 2022 r wnioskodawca nie wykazał, aby istniały przeszkody w wniesieniu odwołania, mając na względzie jego stan zdrowia. Tezy o jego niepełnosprawności oraz braku możliwości podejmowania czynności, także w życiu codziennym nie zostały wykazane. Wnioskodawca nie stawiał się na terminie rozprawy celem przesłuchania w charakterze strony, mimo określonego rygoru.

Wnioskodawca przyznał zaś, że otrzymał zaskarżoną decyzję, przeczytał pouczenie i dopiero, gdy miał pablokowane konta, podjął decyzje o odwołaniu.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie co prawda opóźnienie nie jest nadmierne, ale podnoszone przez wnioskodawcę okoliczności nie uzasadniają przyjęcia, że odwołanie po terminie nastąpiło z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego.

Mając wszystko powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. odrzucił odwołanie.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei § 3 w/w przepisu przewiduje, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazane przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Przytoczone normy statuuja dwie podstawowe zasady rozstrzygania o kosztach procesu: zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę kosztów niezbędnych i celowych. Jednocześnie dla oceny, czy strona przegrała sprawę, obojętne jest, czy ponosi ona winę prowadzenia procesu oraz czy uległa ona co do istoty, czy tylko ze względu na przeszkody formalne (por. postanowienie SN z 9.10.1967 r., I CZ 81/67, niepubl.).

Możliwość odstępstwa od powyższej zasady wprowadza art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten pozostawia sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności.

Należy przyjąć, że art. 102 k.p.c. może być stosowany w zależności od konkretnego stanu faktycznego. Kodeks postępowania cywilnego nie definiuje pojęcia wypadków „szczególnie uzasadnionych”, wobec czego ich kwalifikacja należy do sądu orzekającego. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym posłużenie się przez ustawodawcę tym pojęciem powoduje, że sąd orzekający ma swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu (postanowienie SN z 24.10.2013 r., IV CZ 61/13, LEX nr 1389013), a rozstrzygnięcie na podstawie art. 102 k.p.c. jako mające charakter dyskrecjonalny, ogranicza kontrolę instancyjną w tym zakresie do sytuacji, gdy zastosowanie art. 102 k.p.c. nie zostało w ogóle uzasadnione, bądź nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (postanowienie SN z 18.04.2013 r., III CZ 75/12, LEX nr 1353220).

Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, czyli m.in. art. 102 k.p.c., powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że zaistniała w sprawie sytuacja wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej, podyktowanego przewidzianymi w nich względami. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, wskazujących że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy - charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i życiowa strony. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego. Należy zgodzić się też z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20.01.2016 r. III AUz 90/15 (Legalis nr 1532921), że szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art.102 k.p.c. to także sytuacja wystąpienia w sprawie niejednoznacznych ocen prawnych, niemożliwych do przewidzenia przez stronę na etapie zaistnienia sporu, a będących konsekwencją złożoności zagadnienia prawnego objętego postępowaniem sądowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie I ACa 496/15 z 29.10.2015 r., Legalis nr 1435257).

Mając na względzie aktualną sytuację majątkową wnioskodawcy, korzystanie przez niego z instytucji pełnomocnika z urzędu Sąd, nie obciążał wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego pełnomocnika ZUS.

O zwrocie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu orzeczono na podstawie z §4 ust. 1 i 3 w zw. § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę z urzędu (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1715) uwzględniając zwrot stawki podatku VAT.